

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่อง : การประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ : กรณีโรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2

ผู้ประเมินโครงการ : นางประภาพร เสนาะคำ

ปีที่ทำการประเมินโครงการ : 2552

การรายงานผลการประเมินโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ : กรณีโรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 เป็นการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2548 – 2551 มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธของโรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 โดยใช้รูปแบบการประเมินชิป (CIPP) ของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ซึ่งประเมินครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน ดังนี้ 1) การประเมินด้านบริบทของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ 2) การประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้นของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ 3) การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ 4) การประเมินด้านผลผลิตของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ 5) การประเมินผลกระทบของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย ด้านบริบท ปัจจัยเบื้องต้น 11 ด้าน กระบวนการ ด้านผลผลิต และด้านผลกระทบ จำนวน 119 ข้อ และ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ประเมินครั้งนี้ ได้แก่ ครู ผู้บริหาร พระสงฆ์ นักเรียน ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้บริหารโรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2
2. ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน ครูสอนประจำชั้น 4 คน
3. นักเรียนช่วงชั้นที่ 1 และ ช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 56 คน
4. ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด จำนวน 40 คน พระสงฆ์ 3 รูป บุคคลในชุมชน 20 คน รวมประชากร 125 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ช่วงชั้นที่ 1 – 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 จำนวน 20 คน พระสงฆ์ 1 รูป ผู้บริหาร 1 คน ครูผู้รับผิดชอบโครงการ 1 คน ครูประจำชั้น ป.3-6

คน บุคคลในชุมชน 12 คน นักเรียนโรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครปฐม เขต 2 จำนวน 18 คน รวม 57 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบ เจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 57 คน

สรุปผลการประเมิน

การประเมินโครงการ “โรงเรียนวิถีพุทธ” ของโรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 2 ตามสภาพการดำเนินงาน จากการสำรวจข้อมูลเชิงประจักษ์ และข้อมูลความคิดเห็น มีข้อสรุปผลการดำเนินงานใน 5 ด้าน ดังนี้

1. การประเมินด้านบริบทของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธด้านความสอดคล้องกับนโยบาย ระดับต่างๆ จนถึงในระดับโรงเรียน แบ่งย่อยได้ 4 ด้าน คือ ด้านความสอดคล้องของโครงการ กับนโยบายคุณธรรมนำความรู้ของรัฐบาล การดำเนินงาน สอดคล้องกับหลักสูตร มีความสอดคล้อง ในระดับ มาก ด้านความพร้อม ความเหมาะสมของบุคลากรในการปฏิบัติกิจกรรมตาม โครงการ การดำเนินงาน โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ มีความพร้อมในระดับ มาก ด้านความพร้อมเหมาะสม เพียงพอ ของงบประมาณ มีงบประมาณสนับสนุนโครงการเพียงพอเหมาะสมกับการดำเนินงาน ในระดับ มาก สอดคล้องกับความสนใจ ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน นักเรียน ในระดับ มาก

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานด้านบริบท โดยรวมค่าเฉลี่ย การประเมิน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณารายชื่อที่มีระดับการประเมิน รายการที่มีค่า \bar{X} สูงสุดคือ รายการที่ 7 ความสอดคล้องของโครงการกับความต้องการ ของผู้ปกครอง/ชุมชนอยู่ในระดับมาก มีค่า ($\bar{X} = 4.60$, S.D. = 0.77) รายการที่มีค่า \bar{X} ต่ำสุดคือ รายการที่ 10 โครงการมีความเหมาะสมกับงบประมาณในการดำเนินโครงการอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.706)

2. การประเมินด้านปัจจัยนำเข้าเบื้องต้นของโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ การดำเนินงาน และสภาพปัญหาในการจัดกิจกรรมตาม โครงการและประสิทธิผลของโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด ด้านพันธกิจ ทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านบุคลากร มีวิถีชีวิตสอดคล้อง กับหลักสูตร มีส่วนร่วม มีความรู้ความเข้าใจ เป็นแบบอย่างที่ดีในระดับ มาก ด้านสื่อ/อุปกรณ์/ อาคารสถานที่ มีความเอื้อต่อการจัดกิจกรรมเพิ่มมากขึ้นในระดับ มาก ด้านงบประมาณ มีความ เพียงพอ ได้รับการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ในระดับ มาก ด้านการบริหารจัดการ มีความเหมาะสม จัดกิจกรรมได้ดี ตามขั้นตอนที่ได้วางแผนไว้เป็นที่พอใจของทุกฝ่าย และได้รับความร่วมมือ จากทุกฝ่าย เป็นอย่างดี ในระดับ มาก ผู้ตอบแบบสอบถามการประเมินโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ โรงเรียนบ้านคลองบางกระเจ็ด ทั้งสิ้นจำนวน 57 คน มีความคิดเห็นต่อการประเมินปัจจัยนำเข้า

โดยรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .715) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด อยู่ในระดับมาก คือ โรงเรียนมิชชั่นมณูญหรือกรอบกลยุทธ์ที่มีจุดเน้นในการพัฒนาคุณธรรมนักเรียนตามแนวทางโรงเรียนวิถีพุทธ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = .563) เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า ทุกรายการมีระดับการประเมินอยู่ในระดับมาก และในส่วนของ การประเมินระดับต่ำที่สุด คือ ด้านงบประมาณรายการที่ 4 การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง เช่น วัด/มูลนิธิ/สมาคม เป็นต้น อยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = .908)

3. การประเมินด้านกระบวนการดำเนินงานของ โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้านการจัดการเรียนรู้ จัดกิจกรรมได้เหมาะสมกับผู้เรียน ผู้เรียนพอใจ ตั้งใจเรียนปฏิบัติกิจกรรมได้เป็นอย่างดี และนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิตประจำวัน ในระดับ มาก ด้านบรรยากาศ จัดตกแต่งอาคารสถานที่ แหล่งเรียนรู้ได้ดี สะอาด เป็นระเบียบ ปลอดภัยส่งเสริมเอื้อต่อการจัดกิจกรรม ในระดับ มาก ด้านกิจกรรมพื้นฐานตามแนววิถีพุทธ จัดกิจกรรมส่งเสริม อบรม ให้ทุกคนมีความรู้ นำไปปฏิบัติได้จริงเพิ่มมากขึ้นในระดับ มาก

ผลการประเมิน โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ พบว่า ด้านกระบวนการดำเนินงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.183$, S.D. = .681) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีระดับการประเมินอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดข้อที่มีระดับการประเมินมากที่สุดคือ ด้านกระบวนการดำเนินงานในรายการที่ 7 ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .598) และรายการที่มีการประเมินด้านกิจกรรมพื้นฐานตามแนววิถีพุทธ รายการที่ 5 จัดพิจารณาเข้าค่ายธรรมะและบรรพชาสามเณร มีระดับการประเมินอยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = .811)

4. การประเมินด้านผลผลิตของ โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ ด้าน พัฒนาการทางกาย นักเรียนยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้ผลิต แต่งกายสะอาดเรียบร้อยเหมาะสมเป็นมิตรกับทุกคน และสิ่งแวดล้อม ในระดับ มาก พัฒนาการด้านสังคม นักเรียนมีหลักหิริโอตตปละ-ศีล 5 ยึดหลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มีวินัย ซื่อสัตย์ เป็นพุทธมามะกะที่ดี เพิ่มขึ้นในระดับ มาก พัฒนาการด้านจิตใจ นักเรียนมีสติสมาธิเป็นพื้นฐานที่ดีในการเล่าเรียน มีสุขภาพจิตที่ดี มีเมตตา กรุณา ตั้งใจทำงานเป็นลูกที่ดี มีความสุขในการเรียน ในระดับ มาก พัฒนาการด้านปัญญา นักเรียนมีศรัทธา ความเข้าใจที่ถูกต้องในพระรัตนตรัย ใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีเหตุผล คิดใคร่ครอง นำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ มีความตระหนักในบาปบุญ คุณโทษ เพิ่มขึ้นในระดับ มาก

ผลการประเมินการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนวิถีพุทธ พบว่า ด้านผลผลิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = .65) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ทุกข้อมีระดับการประเมินผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยมีรายการที่มีระดับการประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการ

พัฒนาด้านจิตใจในรายการที่ 3 นักเรียนมีจิตใจเมตตา กรุณา (เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ แบ่งปัน) ต่อกัน อยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.39, S.D. = .675$) และในด้านการพัฒนาทางกายในรายการที่ 1 นักเรียนบริโภคใช้ สอยปัจจัย 4 โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง (ทางสายกลาง พอประมาณ มีภูมิคุ้มกัน มีเหตุผล) ให้ได้ คุณค่าอย่างแท้จริง มีระดับการประเมินอยู่ในระดับต่ำสุด ($\bar{X} = 3.90, S.D. = .662$)

5. การประเมินผลกระทบของโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ มีผลกระทบ ต่อบ้าน ชุมชน ทุก คนเป็นสมาชิกที่ดีของบ้านและชุมชน มีความรัก ห่วงใยบุตรหลานมากขึ้น ทุกคนในชุมชนพัฒนา ตนเองเป็นแบบอย่างที่ดีแก่รุ่นลูกรุ่นหลานมีความสามัคคีร่วมกันพัฒนา เพิ่มมากขึ้น ในระดับ มาก ผลกระทบต่อวัด ผลจากการปฏิบัติตามโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ ของชุมชน บ้าน ส่งผลดีต่อวัด ซึ่งได้ศาสนทายาท ช่วยส่งเสริมพระพุทธศาสนามากขึ้น มีความสัมพันธ์ร่วมกิจกรรมระหว่างวัด ชุมชน โรงเรียนมากขึ้น วัดได้รับความเชื่อถือจากชุมชนมากขึ้น ในระดับ มาก ผลกระทบ ต่อโรงเรียน ผลจากการปฏิบัติตามโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ นักเรียนมีคุณภาพทางการศึกษาสูงขึ้น ได้รับรางวัลจากการแข่งขันต่างๆ มีพัฒนาการทางด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม โรงเรียนได้รับความศรัทธาไว้วางใจ ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่าย มีความสัมพันธ์อันดีต่อกันผู้ปกครองชุมชน มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมของโรงเรียนเพิ่มมากขึ้น ในระดับ มาก

ผลการประเมินการดำเนินงานโครงการ โรงเรียนวิถีพุทธ ด้านผลกระทบ โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก ($\bar{X} = 4.46, S.D. = .684$) เมื่อพิจารณาในรายข้อพบว่าทุกข้อมีผลการประเมินอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาในรายละเอียดข้อที่มีผลการประเมินอยู่ในระดับสูงสุดคือ ผลกระทบต่อโรงเรียน ในรายการที่ 14 ผู้ปกครอง ชุมชน มีความพึงพอใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากขึ้น ($\bar{X} = 4.51, S.D. = .630$) และในส่วนผลกระทบของโรงเรียนในรายการที่ 1 คุณภาพทางการศึกษา ของนักเรียนสูงขึ้นอยู่ในระดับประเมินต่ำสุด ($\bar{X} = 4.18, S.D. = .571$)